

Arnon Yasha Yves Grünberg

Arnon Grünberg (22 februari 1971) is een van de bekendste en meest succesvolle schrijvers van Nederland - hij leeft tegenwoordig in New York. Hij is de zoon van Hannelore Grünberg-Klein en Herman Grünberg en de jongste van twee kinderen. Hij schrijft één of twee romans per jaar, daarnaast kolommen in dagbladen, teksten voor de radio uitzendingen en schrijft hij voor zijn blog (www.arnongrunberg.com/blog). Hij ontving vele prijzen voor zijn boeken. In zijn boeken spelen veelvuldig de relatie met zijn ouders – in het bijzonder met zijn moeder -, het Jodendom en de nazi-periode een rol.

Het boek van mijn moeder heb ik pas echt gelezen toen ze dood was. Dat was niet de bedoeling. Ik had me voorgesteld hoe de redactrice van Nijgh & Van Ditmar, Caroline Mulder, haar wijzigingen en opmerkingen in de woonkamer van mijn ouderlijk huis met mijn moeder zou doornemen... Ik was erbij toen het contract werd getekend. Vic zei: 'Ú hebt recht op een voorschot, daar kunt u een mooie jas kopen.' Aan haar blik merkte ik dat ze dit een ongepast voorstel vond. Kortaf zei ze: 'Ík heb al een jas. Ik heb geen voorschot nodig.' Geen voorschot, wel een boekpresentatie. Toen ik haar vroeg of ze een boekpresentatie in het Lloyd Hotel wilde, waar mijn moeder in 1939 met haar familie was geïnterneerd – het was een mogelijkheid, had de uitgever mij per e-mail laten weten – zei ze: 'Dat is goed. Als het maar niet te druk wordt. En als ik daartoe nog in staat ben.'

Enfin, aan al deze fantasieën is op 9 februari 2015 een eind gekomen. Aan de fantasie misschien niet, wel de mogelijkheid om die te verwezenlijken... Toen ik in 2005 met Paul Rosenmöller naar Auschwitz ging voor een televisieprogramma... ging het boek van mijn moeder mee. Dat was Rosenmöllers idee. Ik heb er zittend op een bankje op het station van Katowice nog uit voorgelezen. Dus stukken had ik toen al wel gelezen, maar niet alles van a tot z... Waarom heb ik zolang gewacht met het lezen van dit boek? ... Ik was bevreesd medelijden te zullen krijgen met haar en als mijn moeder iets niet verdiende was het medelijden. Mijn moeder was een ongelooflijk sterke vrouw... Ik ben zonder haat opgevoed, mijn ouders haatten de Duitsers niet, integendeel... De laatste jaren zei mijn moeder met enige regelmaat: 'Hoe komt het toch dat moordenaars kunnen glimlachen? De SS'ers glimlachten naar mij.' Haar dapperheid heeft veel vormen aangenomen, die dapperheid bestaat ook uit het feit dat zij zich niet door de oorlog heeft laten bepalen, zij is onafhankelijk gebleven. Niet voor niets eindigt haar boek met de woorden:

'Maar dat is een heel ander verhaal...' Ook na de oorlog zijn er andere verhalen te vertellen en die heeft zij verteld, zij het niet op papier.

Arnon Grünberg, New York, maart 2015